

Schubertova simfonija v h-molu, ki jo je topot izvajal orkester, obstaja izjemoma le iz dveh in ne, kakor sicer simfonije, iz starih stavkov. Imenuje se zato „nedovršena“ (neizgotovljena), je nekak odlomek in vendar popolno, dovršeno delo, kolikor ga je. Lepa skladba se je izvajala na kar najbolj mogoče eksakten način. Veliki ustvaritelj umetne moderne pesmi in obenem veliki simfonik Fr. Schubert je vstal pred nami v vsej svoji ljubeznivosti. Tisti Schubert, o katerem samo mimogrede omenjam, da je leta 1816. prosil za mesto glasbenega učitelja na novo ustanovljeni ljubljanski glasbeni šoli, pa bil odvrnjen in je dotično mesto dobil neki Jakob Schauerl. Nehote mi je pri koncertu prišlo na misel, kako neki bi se bil razvoj naše glasbe zasukal, če bi bili leta 1816. dobili Schuberta v Ljubljano. Pa morda je bilo tako prav. Nekaj desetletij pozneje (l. 1867.) smo dobili v osebi g. A. Foersterja ne le izvrstnega glasbenika, ampak tudi dragega nam slovanskega brata, ki se je z vso ljubeznijo poprijel glasbenega delovanja na Slovenskem in naši posvetni kakor cerkveni glasbi pripomogel do precejšnjega napredka.

Kar se tiče nadaljnjih glasbenih uspehov med Slovenci, sem mnenja, da so isti zelo odvisni od trajnega obstoja sedanje „Slovenske Filharmonije“. Če bo mogel orkester obstati, je vprašanje. Ugodno se bo isto rešilo le tedaj, če bo od strani slovenskega občinstva dovolj zanimanja in dovolj podpore v omenjeni zadevi.

Koncerta, ki ju je orkester „Slovenske Filharmonije“ priredil dne 6. in 13. decembra 1908, se glede obiska od strani občinstva ne moreta prištevati med dobroobiskane. To je suho, a žalostno dejstvo.

Kar se tiče orkestra „Slovenske Filharmonije“, so v njem sedaj seveda še večinoma Čehi in je Slovencev še prav malo. Toda le v tem slučaju, če bomo podpirali podjetja „Slovenske Filharmonije“, smemo upati in pričakovati, da nam ona sčasoma vzgoji toliko domačih glasbenikov-instrumentalistov, ki bodo potem tvorili pravo „Slovensko Filharmonijo“.

Program obeh koncertov je bil isti: Dvořákova simfonija v g-duru, Paganinijev koncert za gosli s spremljevanjem orkestra in Griegova lirična suita.

Še bolj nego pri proizvajanju Schubertove simfonije v h-molu, smo se pri proizvajanju zgoraj imenovane Dvořákové imeli priliko prepričati o vrlinah orkestra „Slovenske Filharmonije“. Zlasti prvi stavek „Allegro con brio“, ki je nekaka simfonija sama zase, polna instrumentalnih krasot in seveda tudi težkoč, se je izvajal s posebnim navdušenjem in bil kot tak tudi navdušeno sprejet. Idiličnomirni „Adagio“, prijazno-veseli „Allegretto grazioso“ in skrbno izdelane ter čudovito lepo instrumentirane — Dvořák slovi sploh kot eden najboljših instrumentatorjev iz druge polovice XIX. stoletja — variacije zadnjega stavka, vse se je okusno in fino izvajalo. O Griegovu suiti velja isto.

Paganinijev koncert je sviral na gosli g. Jan Rezek, učitelj „Glasbene Matice“, ki smo mu dolžni hvalo, da je slovensko občinstvo seznanil s to slavno skladbo prvaka violinistov in napravil s svojim izvajanjem vsem, ki so ga slišali, prijeten užitek.

Drugi koncerti.

20. novembra 1908 je koncertiral slavní pianist Leopold Godowski, profesor mojstrske klavirske šole na dunajskem konservatoriju. Igral je staro- in novoklasične, romantične in eno svojih skladb: Kontrapunktična parafraza o Straubovem valčku „Wein, Weib und Gesang“. O

njem bi bilo preveč izgubljeni kaj besed in ga hvaliti. V tehniki kakor v temperamentnem in izrazitem prednašanju ga moramo imenovati mojstra prve vrste in bomo lahko veseli, ko nam bo mogoče v Ljubljani posetiti zopet koncert takega ali enakega mojstra.

10. decembra je bil koncert ruskega soloviolinista Božinova. Tudi ta mojster je opravičil sloves, ki je pred njim došel k nam in je bil najboljši. *Stanko Premrl.*

09690

Slovensko gledišče.

Naša kultura se dela skokoma, raditega ne kaže enakomernega razvoja, ampak mnogo vrzeli. To opažamo tudi na našem gledišču.

Repertoar je letos jako mnogovrsten, vmes dela svetovne slave, kakor Carmen, Prodana nevesta, Samson in Dalila, Faust. Imamo dramo, opereto in opero. Videli smo tudi slaba dela maloznanih tujih avtorjev. Sploh obseza repertoar vse mogoče brez načrta in programa. Za „Fausta“ nimamo niti občinstva, niti gledalskih sil. Gospod Dragutinović se je sicer pošteno potrudil v težki vlogi Mefista in naredil, kar se je narediti dalo.

Tudi glediško osebje je ravnotako skupaj zbrano, kot repertoar. Imamo v resnici izvrstne sile, ki bi lahko nastopale na največjih odrih, pa tudi manj zmogljive moči. Omenim gospodično Šipankovo, rojeno Čehinjo, ki je lani pela v Varšavi, letos pa pri nas v operi „Zrinjski“ hrvaško, „Dalilo“ slovensko, v „Prodani nevesti“ pa češko! To priča ne samo o umetniški, ampak tudi o jezikovni nadarjenosti in marljivosti. G. Vinterova se je tekom dveh mesecev naučila tako našega jezika, da je nastopila v „Enkrat je bil...“ z najboljšim uspehom. Seveda tudi njena nadarjenost in spretnost ni mogla rešiti igre, ki je propadla na svojih notranjih slabostih, deloma tudi vsled karikaturnega pretiravanja nekaterih drugih igralcev. Pohvalno moramo omeniti tudi g. Nordgartovo, Hadrbolevo, gospoda Vulakoviča, Fialo itd. Brez dvoma najslabša stran našega gledišča je naše občinstvo. Nimamo še dovolj gledalskega občinstva. Gros tvorijo dijaki in razni pomočniki, vajenci in uslužbenci. To občinstvo je nepotrpežljivo, divje, debeločutno. Nanj najbolj vpliva, če se igravec na odru napije, opoteka in rentati. To zapelje lahko igravca, da pade v pogubno demagogijo. Tako stojimo pred absurdom, da se med umetniške prizore vtakne nekaj krepkih „slagerjev“, kakšen pijanski nastop, pretepavska scena itd., v zadovoljnost klaki.

Bolj obširno glediško poročilo prinesemo v prihodnji številki, ker nam v tej nedostaja prostora. *Dr. L. L.*

09690

Strahlova galerija. G. F. pl. Strahl, graščak v Stari Loki, ima jako zanimivo zbirko umetnin, ki so zlasti za umetnostno zgodovino Gorenjske velikega pomena. Čujemo, da je g. pl. Strahl ukrenil, da po njegovi smrti ta dragocena zbirka ne pojde iz Kranjske dežele. Ta galerija bi bila dober začetek za bodočo deželno umetniško galerijo, do katere moramo prejalislej priti tudi Slovenci.

Umetniška razstava v Spljetu. V „Hrvatskem Domu“ spljetskem so razstavili hrvaški umetniki svoja dela. Bila je jako zanimiva razstava, ker so bili zastopani umetniki priznane veljave: Ivan Rendić, Celestin Medović, Vlaho Bukovac, Paško Vučetić, Mirko Rački, Ivan Meštrović, Emanuel Vidović, Branislav Dešković. Od poslednjega, ki je še čisto mlad talent, priobčujemo na str. 38. sliko kipa „Dva starca“, ki je bila razstavljena v Spljetu.